õiguses, milledel praegu teatav tähendus õigusajaloo allikaina. Neist mainitagu: Handbuch zur Kenntnisz der Polizeygesetze u. anderer Verordn. f. Güterbesitzer u. Einwohner auf d Lande in Lief- u. Ehstland, I—II (Tartu, 1794—95), Die Prozesz-Form in Liefland (*ibid.*, 1806, II tr. 1825), Versuch einer Darstellung d. Erbfolge-Rechts in Liefland, I—II (*ibid*, 1822), Ueber d. schiedsrichterl. u. ordinairen Prozesz . . . (*ibid.*, 1823).

Recke-Napiersky III; A. Feuereisen, Der Buchdrucker M. G. Grenzius u. die Begründung d. »Dörptsch. Ztg.« (Verh. GEG XXI, 1, ka eritr. 1904, lk. 104 jj.).

J. U.

NIEMI, Aukusti Robert, rahvaluule uurija, sünd. Lemus Soomes 25. VII 1869 ukj., Helsingi ülikooli lõpetanud 1891 ja *dr. phil.* astme omandanud 1899, sai samal a. soome rahvaluule ja kirjandusloo dotsendiks ja 1918 soome rahvaluule ülemääraseks professoriks. On viibinud õpi- ja uurimisteekondadel m. s. Saaremaal (1898) ja Tartus (1899). Eesti rahvaluule uurimise seisukohast tähtsamad teosed N.-l on: »Kalevalan kokoonpano« I (Helsingi, 1898), »Suomen kansan vanhat runot« I (1908, 1917, 1919, 1921), »Vanhan suomalaisen runomitan synnystä« (1918), »Die Beziehungen zwischen der litauischen u. finn. Volkspoesie« (Litauische Warte, a. 1920). Tema lühemaist artikleist nimetatagu: »Kaksi Kalevipoeg'in kokoonpanoa koskevaa kirjettä (Virittäjä III, 1899, lk. 5—12), »Jaakko Hurt« (Aika I, 1907),

Helsingin Yliopisto II (1925); Tietosanakirja VI (1914); Aikalaiskirja (1920).

A. S-te.

NIGGOL, Carl Heinrich, koolimees ja kasvatusteaduslik kirjanik, sünd. 14. X 1851 Viljandimaal Uue-Tännassilma (Uusna) mõisa valitseja ja möldri pojana, lõpetas a. 1867 Viljandi kreiskooli, a. 1870 Tartu (saksa) elementaar-kooliõpetajate seminari ja määrati Tartu linna 2. algkooli õpetajaks. A. 1875 viidi N. üle 1. algkooli, sai a. 1877 2. algk. juhatajaks ja oli ühtlasi mitu a. eesti koolmeistrite (Hollmann'i) seminaris rehkenduse ja vene keele õpetajaks. Aa. 1878—80 töötas N. 6-kl. linnakoolis, oli aa. 1881—88 kreiskoolis teaduslikuks õpetajaks, kaotas venestuse tulekul koha, õpetas siis aa. 1889—93 Tartu linna kõrgemas tütarl. koolis ja pärast selle sulgemist kuni a.-ni 1899 A. Grassi erakoolis, teotsedes selle kõrval aa. 1888—1908 käsitöö-õpetajana Tartu kooliõpilaste töötoas Saksa Käsitööl. Seltsi juures. Aa. 1908—18 oli N. Tartu Vastastikuse Krediit-Ühisuse laekahoidjaks, 1919—22 õpet. seminaris käsitöö ja üldpedagoogika õpetaja ja alates a.-st 1920 lasteaednikkude seminaris pedagoogika ja lasteaia-teooria lektor kuni surmani 28. II 1927 Tartus. — Ärkamisajal kuulus N. agaramate tegelaste hulka Eesti Kirjameeste Seltsis (kirjatoimet. abi ja kirjatoim. kuni a.-ni 1878), »Vanemuises« (kirjatoim. 1870—71), E. Aleksandri kooli peakomitees (kirjatoim. kuni 1878. a.) ja Tartu abikomitees ja oli »priitahtlik osavõtja« 1873. a. peale E. Üliõpil. Seltsis. Laiemalt sai N. tuttavaks oma vene keele õpperaamatutega, mis rahuldasid ennevenestusaegse rahvakooli nõudeid; need olid: »Vene keele õppimise raamat Eesti rahvakoolidele« (Tartu, 1876), millest ilmus 8 trükki, »Vene k. abd raamat« (Tartu, 1877, II tr. 1887), »Vene k. grammatika« (Tartu, 1878, II tr. 1884), »Vene k. lugemise raamat sõnastikuga« (Tartu, 1883), »Lugemised eesti keelest vene keele ümber panna« (Tartu, 1884), »Lühikene vene abd raamat« (Tartu, 1889), »Lühik. vene k. õppimise raamat« (Tartu, 1889, II tr. 1891). Kestva tähtsuse omandas N. eesti pedagoogika ajaloos esimese eestvõitlejana uuemakujulise tööõpetuse ja töökooli eest ja eelkoolielase kasvatuse ning emade kutselise ettevalmistuse mõtte levitajana. Tema kasvatusteaduslikud teosed, esimesed sellesarnased Eestis, õhkuvad hoolimata stiili puudusist sooja osavõttu lapse vastu ning väljendavad pedagoogilist mõtlemist Pestalozzi' ja Fröbel'i vaimus kristlikul alusel. Tutvunud 70-date aa. lõpul taanlase Clauson-Kaas'i käsitöö-õpetusega ja teostanud seda õpetajana, katsus N. seda mõtet levitada ajakirjanduse kaudu (Post. 1903, nr. 5—7, 147—48), hiljemini ajakirjas »Kasvatus ja Haridus« (1917) ja raamatuis »Tegelik kasvatus enne kooli ja koolis« (Tallinna, 1918) ja »Töökool ja õppekool« (Tall., 1921). Perekonna kasvatust ja lasteaia tööd käsitlevad N.-i brošüürid »Emade kasvatuse küsimus« (Tartu, 1910), »Fr. Fröbel ja M. Montessori« (Tartu, 1921), »M. Montessori metoodi äraldused« (Tall., 1923). Suures 5-andelises teoses »Kasvatuse radadel« (Tall., 1921—22) esitab N. populaarses keeles »täielise kasvatuse õpetuse«, mis süsteemilt nõrgapoole, kuid üksikasjus sisaldab eluküpseid juhatusi; kõige paremini on õnnestunud teose II jagu, kus esineb võrdlemisi täielik õpetus lasteaia tööst. — N. on avaldanud veel vähemaid usulise iseloomuga tõlketeoseid saksa keelest, kirjeldusi (nagu »Loomade ilmast«, K. Oppel'i järele, Tall., 1924) j. m.

N.-i autobiograafia »Post.« toimetuse arhiivis; E. Kirj. 1926 (N.-i mälestused A. Jürgenstein'i vastuväidetega); Hermann, E. kirj. ajal., 468 j.; Post. album, lk. 209 j.; H. Rosenthal, Die Kulturbestreb. d. estn. Volkes

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 335